

СТАНОВИЩЕ НА МОН

15 януари 2016 г. (<http://www.mon.bg/>)

Във връзка с публикации в медиите за организирането на Национален протест под надслов „География и икономика не е третостепенен учебен предмет” Ви информираме:

С приемането на новия Закон за предучилищното и училищното образование се реформира образователната система. Сред съществените елементи на тази реформа са въвеждането на нова образователната структура (основно образование се завършва вече след VII клас, а гимназиалната степен се дели на два етапа), предефинирането на видовете училищна подготовка, актуализирането на целите на образованието, а с тях – и на очакваните резултати от обучението.

Първите стъпки към привеждането на законовите текстове в действие и осъществяването на реформата са свързани с разработването на изцяло нова подзаконова нормативна уредба. Първите нормативни актове в тази посока са наредбите, които определят държавните образователни стандарти (ДОС) – за учебния план, за общообразователната подготовка и за познавателните книжки, учебниците и учебните помагала.

Проектите на тези наредби бяха публикувани за обществено обсъждане на 22 октомври 2015 година. Във връзка с това ние ясно разбираме, че тези наредби поставят нови и проблемни акценти, като какви компетентности очакваме да придобият нашите деца и как да се постигнат те. Тези проблеми изискват компетентно, широкоподелено и общественоприемливо решение. Поради поетите обществени отговорности Министерството на образованието и науката организира редица срещи и дискусии в цялата страна с активното участие на учители, представители на висши училища и на академичната общност, родители, неправителствени организации и работодатели.

На една от тези срещи присъства и представител на Асоциацията на професионалните географи и регионалисти, който имаше възможност да се включи в дискусията. На 25 ноември 2015 година заместник-министър Ваня Кастрева покани представители на Асоциацията в Министерството на образованието и науката да споделят всички свои тревоги и искания. На срещата присъстваха г-жа Евгения Костадинова, директор на дирекция „Образователни програми и образователно съдържание“, експертите по география и икономика, история и цивилизация, музика и изобразително изкуство. На поканата се отзоваха учители от град София, г-жа Янка Такева, председател на Синдиката на българските учители към Конфедерацията на независимите синдикати, г-н Юлиан Петров, председател на Синдикат „Образование“ към Конфедерацията на труда „Подкрепа“, както и Аспарух Томов –

председател на Независимия учителски синдикат към Конфедерацията на независимите синдикати в България.

Основните акценти на срещата бяха свързани с обсъждане на проектите за държавни образователни стандарти за учебния план и за общообразователната подготовка (и в частност учебното време за изучаване на учебния предмет *география и икономика*), както и проектът на учебната програма за V клас.

Министерството на образованието и науката изрази мнение по поставените въпроси и отговори на писмата на Асоциацията. В изразената позиция се подчерта, че не е коректно да се говори за каквото и да било намаляване на часовете по география и икономика. Обяснено бе, че не се подценява мястото и ролята на учебния предмет. Напротив, ясно бе заявено, че в сравнение с действащия към момента основен учебен план по Наредба № 6 общият брой часове за изучаване на предмета в целия курс на обучение в рамките на общообразователната подготовка се увеличават с 14 часа.

По отношение на учебните програми (публикувани на 3 ноември 2015 година) беше пояснено, че проектите са разработени в резултат на реструктуриране, актуализиране и прецизиране на сега действащите учебни програми, което не е направено самоцелно и механично. Тъй като реструктурирането на учебното съдържание засяга всички етапи на средното образование, актуализирането е свързано със съвременните тенденции и концепции за образование на младите хора. Акцентът на реформите е върху практико-приложните аспекти на обучението. Прецизирането е във връзка както с очакваните резултати, така и с използването на понятийния апарат. Следван е принципът за баланс за целия период на обучение по география и икономика, засягащ природата, обществото, стопанството, политиката и регионите на България.

В този смисъл не е коректно да се говори за “увеличаване на учебното съдържание в V клас”, тъй като става въпрос за цялостно нова концепция за подбора и структурирането на учебното съдържание. В V клас учебното съдържание по география и икономика се организира около ключови понятия и умения. В новите държавни образователни стандарти те се прилагат в различен контекст и се свързват с използването на нови учебни средства. Авторските колективи са разработвали новото учебно съдържание, водени от някои основни цели: редуциране на обема на учебно съдържание и предпоставките за механично запаметяване на фактологични знания; прецизиране на междупредметните връзки. Оттук идва и нашата тревога, ако колеги професионалисти не разбират или излъчват грешна интерпретация към обществото и към учителите за това, как да се четат учебните програми.

Всички общи усилия са напразни, ако посочените по-горе проблеми продължават да се мултиплицират. Обучението не трябва да се схваща като учебно съдържание, което да се “преподаде” за определен брой часове. Новата философия на закона е в стремежа да се придобиват определени знания, умения и компетентности.

Благодарим на всички, които се включиха в обсъждането на проекта на учебна програма по география и икономика за V клас с конкретни предложения и аргументи. Като резултат в утвърдената учебна програма отпаднаха редица понятия - природни условия и ресурси, определяне на географски координати по глобус, режим на речния отток, форма на държавно устройство, единна и федеративна държава, пазар, стока, цена; промениха се някои поведенчески изрази в очакваните резултати, прецизираха се формулировки и дефиниции.

Що се отнася до притесненията на педагозите, че в “измененията, свързани със Закона за предучилищното и училищното образование не са съобразени с междупредметните връзки”, нека отново да припомним, че става дума за изцяло нов закон, с който са свързани нови стандарти и нови учебни програми. Основен елемент на тези нови учебни програми, който може да се открие не само в учебната програма по география и икономика и не само за V клас, е конкретизирането на междупредметните връзки и дейностите за придобиването на ключовите компетентности. вкл. и с учебния предмет *човекът и природата*, а именно: “Основните компетентности в природните науки са свързани със знанията за движенията на небесните тела в Слънчевата система; топлинните процеси и явления; състояние на веществата; въздуха (състав, значение, замърсяване); природните води, кръговрата на водата. Обяснени са: преходи между състоянията на телата, температурната аномалия на водата, значението и приложението на веществата. Аргументира се и се илюстрира с примери взаимовръзката природа – човек”. Не е коректно и твърдението за изпреварващо изучаване на процесите в атмосферата и солеността на водните басейни, което е предвидено като учебен материал в учебната програма за VIII клас, в която са конкретизирани междупредметните връзки с учебните предмети физика и астрономия, и химия и опазване на околната среда.